

Súd: Správny súd v Banskej Bystrici
Spisová značka: 12Sas/4/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5023200181
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Drahomíra Mikulajová
ECLI: ECLI:SK:SpSBB:2024:5023200181.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Banskej Bystrici, v konaní pred sudkyňou JUDr. Drahomírou Mikulajovou, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, XXX XX D. B. X, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. 630 627 2731 0 zo dňa 27.06.2023, takto

rozhodol:

I. Súd rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 630 627 2731 0 zo dňa 27. júna 2023 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

II. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu dôvodne vynaložených trov konania v úplnom rozsahu (100 %), v sume, aká bude vyčíslená v uznesení o výške trov konania vydanom po právoplatnosti tohto rozsudku, a to v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia o výške trov.

odôvodnenie:

Administratívne konanie a administratívne rozhodnutia

1. Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím č. 630 627 2731 0 zo dňa 19.04.2023 zamietla žiadosť žalobcu, spísanú v Sociálnej poisťovni, pobočke Liptovský Mikuláš dňa 27.06.2018, ktorou požiadal o priznanie starobného dôchodku od 27.06.2018 (k 55. roku veku). Žiadosť bola zamietnutá podľa § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a podľa § 14, § 21, § 132 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Prvostupňové rozhodnutie bolo vydané po rozhodnutí Krajského súdu v Žiline, ktorý rozsudkom č. k. 24Sa/17/2020 zo dňa 27.10.2022 v spojení s opravným uznesením zo dňa 29.12.2022, zrušil predchádzajúce rozhodnutia Sociálnej poisťovne vydané v oboch stupňoch a vec vrátil prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie. Krajský súd zaviazal Sociálnu poisťovňu opätovne posúdiť splnenie podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., najmä či je splnená podmienka získania najmenej 20 rokov v zamestnaní zaradenom v I. kategórii funkcií, s dôrazom na riadne odôvodnenie, či je možné zvýhodnene započítať dobu služobného pomeru od 01.04.1993 do 31.12.1994 a ak nie, z akého dôvodu.

2. Prvostupňové rozhodnutie Sociálna poisťovňa odôvodnila tým, že žalobca nespĺnil podmienku 20 rokov služby v I. kategórii funkcií, keď podľa Sociálnej poisťovne žalobca v I. kategórii funkcií vykonával službu len 18 rokov a 126 dní, a teda nespĺnil podmienku v zmysle § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., v dôsledku čoho mu nárok na starobný dôchodok dovŕšením 55 rokov veku nevznikol. Podľa Sociálnej poisťovne dôchodkový vek dosiahne žalobca až dovŕšením veku 63 rokov a 6 mesiacov, t. j. 27.12.2026. Nevznikol mu ani nárok na posúdenie dôchodkového veku postupom podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., pretože k 31.12.1999 nevykonával službu v I. kategórii funkcií, keďže jeho

služobný pomer skončil dňom 31.12.1998. Možnosť zaradenia zamestnania do preferovaných kategórií funkcií na účely dôchodkového zabezpečenia trvala do 31.12.1999.

3. Na nárok na starobný dôchodok bola žalobcovi zhodnotená doba zamestnania vykonávaná v služobnom pomere od 01.09.1980 do 31.12.1998, ktoré je obdobím dôchodkového poistenia. Dôchodkové zabezpečenie občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách a sociálne zabezpečenie vojakov z povolania upravovali všeobecné predpisy o sociálnom zabezpečení v osobitných ustanoveniach, a to zákon č. 101/1964 Zb. (od 01.07.1964), následne zákon č. 121/1975 Zb. a napokon od 01.10.1988 zákon č. 100/1988 Zb. a vykonávacie vyhlášky. Nárok na starobný dôchodok a invalidný dôchodok vznikal vojakom z povolania za iných podmienok ako u väčšiny ostatných občanov. Služba vojakov z povolania sa zaraďuje do I. alebo II. kategórie podľa druhu vykonávaných funkcií (§ 120 ods. 1 zákona 121/1975 Zb.). Podľa § 120 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb. ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky určia vo svojej pôsobnosti, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zaradenie uskutočňuje, pritom môžu určiť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií špeciálnej povahy alebo mimoriadneho stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania. Ustanovenie § 85 vyhlášky č. 128/1975 Zb. sa vzťahovalo výlučne na posúdenie nároku na dôchodok za výsluhu rokov podľa § 35 zákona č. 121/1975 Z. z.. Do okruhu osôb, ktorým mohol vzniknúť nárok na dôchodok za výsluhu rokov, patrili aj výkonní letci. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h). Podmienky nároku na dôchodok za výsluhu rokov upravuje § 40 a nasl. zákona č. 100/1988 Zb. z.. Podľa § 41 ods. 2 tohto zákona doba zamestnania výkonného letca sa započítava do doby zamestnania potrebnej pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov podľa počtu nalietaných hodín v tomto zamestnaní ustanoveného vykonávacím predpisom jedenaplnásobne alebo dvojnásobne. Takéto jedenaplnásobné prípadne dvojnásobné zhodnotenie doby zamestnania výkonného letca sa uplatňuje len na nárok na dôchodok za výsluhu rokov, takéto hodnotenie doby zamestnania výkonného letca pri posúdení nároku na starobný dôchodok žiadny právny predpis neumožňuje. Preto zvýhodnenú dobu služby výkonného letca v období od 01.04.1993 do 31.12.1994 v I. kategórii funkcií nie je možné započítať dvojnásobne tak, ako bola započítaná na nárok na výsluhový dôchodok, keďže žiadny právny predpis neustanovuje takýto spôsob zápočtu rokov na nárok na starobný dôchodok. Započítanie zvýhodnenej doby je výhradne vo výlučnej pôsobnosti orgánu sociálneho zabezpečenia, ktorý je príslušný na rozhodnutie o dôchodkovej dávke z osobitného systému sociálneho zabezpečenia.

4. Žalobca v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu nesúhlasil s nehodnotením doby služby na nárok na starobný dôchodok, s neuznaním nároku na zníženie dôchodkového veku a s nezhodnotením zvýhodnenej doby služby výkonného letca. Namietal, že Sociálna poisťovňa sa neriadila viacerými rozsudkami Najvyššieho súdu SR, na ktoré poukázal v zrušujúcom rozsudku Krajský súd v Žiline. Podľa žalobcu dostatočne preukázal získanie viac ako 20 rokov služby v I. kategórii funkcií, a preto navrhol, aby mu odvolací orgán priznal starobný dôchodok od 27.06.2018.

5. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, ako odvolací orgán, zamietol odvolanie žalobcu a prvostupňové rozhodnutie zo dňa 19.04.2023 potvrdil rozhodnutím č. 630 627 2731 0 zo dňa 27.06.2023.

6. Z odôvodnenia rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne vyplýva, že nárok žalobcu na starobný dôchodok bol posúdený za všetky skutočne získané doby poistenia vrátane zamestnania vykonávanom v služobnom pomere za celé kalendárne roky a nepresahujúce skutočne získanú dobu služobného pomeru. Zvýhodnenú dobu služby výkonného letca v období od 01.04.1993 do 31.12.1994 v I. kategórii funkcií nie je možné započítať dvojnásobne tak, ako bola započítaná na nárok na výsluhový dôchodok, pretože žiadny právny predpis neustanovuje takýto spôsob zápočtu rokov na nárok na starobný dôchodok. Preto odvolaciu námietku týkajúcu sa nehodnotenia zvýhodnenej doby služby výkonného letca vyhodnotil odvolací orgán za nedôvodnú, pričom poukázal na § 40 a nasl. zákona č. 100/1988 Zb., keď v zmysle § 41 ods. 2 tohto zákona doba zamestnania výkonného letca sa započítava do doby zamestnania potrebnej pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov podľa počtu nalietaných hodín v tomto zamestnaní ustanoveného vykonávacím predpisom jedenaplnásobne alebo dvojnásobne. Stotožnil sa so záverom prvostupňového orgánu, že takéto násobné hodnotenie doby zamestnania výkonného letca je možné len na nárok na dôchodok za výsluhu rokov, a nie pri posúdení nároku na starobný dôchodok.

7. Pokiaľ žalobca v odvolaní poukázal na závery rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 7Ssk/62/2021 zo dňa 27.02.2023, žalovaná uviedla, že sa jedná o rozhodnutie v individuálnom prípade, pričom v právnom systéme Slovenskej republiky iba rozsudky uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu a súdov SR sú zjednocujúcim výkladom k právnym predpisom. Poukazovanie na takýto rozsudok je preto nedôvodné, keďže právny názor v ňom uvedený doposiaľ nebol zovšeobecnený.

Žaloba, žalobné body

8. V zákonom stanovenej lehote podal žalobca žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej, ktorou sa domáhal zrušenia rozhodnutia generálneho riaditeľa, ako aj jemu predchádzajúceho prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne a vrátenia veci prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie.

9. V žalobe namietal, že došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, pokiaľ bolo vychádzané zo záveru, že žalobca nedosiahol dobu služby (zamestnania) v trvaní 20 rokov služby, vrátane zvýhodneného zápočtu služby výkonného letca. Uvádzal, že mu bol priznaný výsluhový dôchodok z osobitného systému od 01.01.1999, kde pre nárok a výšku dávky bola zhodnotená doba služby, vrátane zvýhodneného zápočtu, v trvaní 20 ukončených rokov služby. Žalobca získal dobu zamestnania, vrátane zvýhodneného zápočtu pred 01.01.2004 a doba zamestnania sa hodnotí podľa predpisov platných v dobe získania takéhoto zamestnania. Žalobca žiadal o zhodnotenie doby zamestnania (služby) v I. kategórii funkcií, vrátane zvýhodneného zápočtu výkonného letca, opierajúc sa o ustanovenie § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., v zmysle ktorého sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 01.01.2004 podľa predpisov účinných pred 01.01.2004, ak tento zákon neustanovuje inak, ďalej podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú a napokon s odkazom na § 175 zákona č. 100/1988 Zb., v zmysle ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie alebo služby I. a II. kategórie sa priznávajú do 31.12.2023.

10. Žalobca poukázal na to, že v sociálnom poistení sa uplatňuje zásada zachovania získaných nárokov, význam ktorej je v zabezpečení právnej istoty poistencov. Táto zásada je vyjadrená aj v Zákone o sociálnom poistení v § 255 ods. 1, podľa ktorého sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje aj zamestnanie získané podľa predpisov účinných pred 01.01.2004. Zvýhodnený zápočet bol súčasťou zákonov o sociálnom zabezpečení a uplatňoval sa pri priznávaní starobných dôchodkov. Podľa § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. ministri obrany, vnútra a spravodlivosti SR môžu vo svojej pôsobnosti stanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zaradenie vykonáva. Pritom môžu stanoviť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania. K vykonaniu § 130 zákona č. 100/1988 Zb. bol vydaný rozkaz ministra obrany č. 17/1988 zo dňa 23.09.1988 „Opatření k provedení zákona č. 100/1988 Zb., o sociálnom zabezpečení“, kde v bode 1. písm. c) je uvedené: „doba služby výkonného letca a doba služby funkcií zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti uvedené v příloze 2 tohto rozkazu se do doby zaměstnání započítava dvojnásobně (§ 130 ods. 2 zákona).“

11. Žalobca vytýkal žalovanej, že sa opäť dostatočne nevysporiadala s jeho odvolacou námietkou započítania zvýhodnenej doby služby do doby zamestnania pre účely starobného dôchodku. Žalovaná podľa žalobcu ignoruje prax trvajúcu niekoľko rokov, kedy boli pre účely starobného dôchodku priznávané zvýhodnené zápočty pre vojakov a policajtov v rámci jednotného systému sociálneho zabezpečenia a vzniknuté nároky (zvýhodnená doba zamestnania podľa doby kedy vznikla) podliehajú zásade zachovania získaných nárokov.

12. Žalobca namietal, že žalovaná opisuje podmienky nároku na vznik dôchodku za výsluhu rokov, ale túto dávku vôbec nežiadal. Ďalej žalovaná rozoberá nemožnosť zápočtu štúdia na vojenskej strednej škole ako doby služby, ale toto on opäť nežiadal. Vytýkal žalovanej, že ignoruje právny názor Najvyššieho súdu SR a Najvyššieho správneho súdu SR, ktorý sa vyskytuje v judikatúre a nevyvinula žiadnu snahu vyvrátiť uvedený právny názor. Žalobca poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 9So/255/2016 zo dňa 31.10.2018, rozsudok NS SR sp. zn. 7Sžso/23/2011 zo dňa 25.08.2011 a aj na aktuálnu rozhodovaciu prax Najvyššieho správneho súdu SR, a to rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 7Ssk/62/2021 zo dňa 27.02.2023.

Vyjadrenie žalovanej

13. Žalovaná považovala žalobné námietky za nedôvodné a trvala na tom, že postup pri posúdení nároku žalobcu na starobný dôchodok bol správny. Dôvody napadnutého rozhodnutia majú podklad v zákonných ustanoveniach, na základe ktorých bolo rozhodnuté. Podľa žalovanej zvýhodnenú dobu služobného pomeru výkonného letca v období od 01.04.1993 do 31.12.1994 nie je možné žalobcovi na nárok na starobný dôchodok zo všeobecného systému sociálneho poistenia hodnotiť duplicitne (ako ďalšie obdobie dôchodkového poistenia) a započítať na nárok na starobný dôchodok v dvojnásobnom rozsahu tak, ako mu bol započítaný na nárok na výsluhový dôchodok. Započítanie zvýhodnenej doby služobného pomeru výkonného letca je výhradne vo výlučnej pôsobnosti orgánu sociálneho zabezpečenia, ktorý je príslušný na rozhodnutie o dôchodkovej dávke z osobitného systému sociálneho zabezpečenia. Preto sa žalovaná nestotožnila s tvrdením žalobcu, že splnil podmienku najmenej 20 rokov zamestnania v I. kategórii funkcií. Žalobca vykonával v I. kategórii funkcií službu len 18 rokov a 126 dní, a teda v I. kategórii funkcií získal menej ako 20 rokov obdobia profesionálnej služby, preto nespĺňa podmienky na priznanie starobného dôchodku k 55. roku veku. Žalovaná tak v prvostupňovom rozhodnutí, ako aj generálny riaditeľ v druhostupňovom rozhodnutí vylúčila na nárok a na sumu starobného dôchodku žalobcu zvýhodnené započítanie doby služobného pomeru od 01.04.1993 do 31.12.1994, čo vo svojich rozhodnutiach dostatočne odôvodnila.

14. Nárok na starobný dôchodok žalobcu bol posúdený za všetky skutočne získané doby poistenia, vrátane zamestnania vykonávaného v služobnom pomere za celé kalendárne roky a nepresahujúce skutočne získanú dobu služobného pomeru. Zvýhodnenú dobu služby výkonného letca v I. kategórii funkcií nebolo možné započítať dvojnásobne tak, ako bola započítaná na nárok na výsluhový dôchodok, pretože žiadny právny predpis neustanovuje takýto spôsob zápočtu rokov na nárok na starobný dôchodok.

15. Námietku, ktorou žalobca poukazuje na rozsudky Najvyššieho súdu SR a rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR považuje žalovaná za nedôvodnú, nakoľko v rozsudkoch ide o rozhodnutia v individuálnych prípadoch. V právnom systéme Slovenskej republiky iba rozsudky, ktoré sú uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky, resp. v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, sú zjednocujúcim výkladom k právnym predpisom. Preto poukazovanie žalobcu na rozsudky, ktoré nie sú uverejnené v Zbierke, je nedôvodné, keďže právny názor v nich vyslovený, nebol doposiaľ zovšeobecnený.

Replika žalobcu

16. Žalobca opakovane uviedol, že Sociálna poisťovňa ignoruje, že podľa predchádzajúcich právnych predpisov bola zvýhodnená doba služby používaná pre účely starobného dôchodku, ako aj dôchodku za výsluhu rokov. Zvýhodnenú dobu služby pre účely dôchodku za výsluhu rokov riešil § 41 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. (jedenaplnásobne a dvojnásobne) pre určený okruh osôb (nielen letcov, ale aj tanečníkov, hudobníkov a aj pre civilné zamestnania) a zvýhodnenú dobu služby pre starobný dôchodok riešil § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. (dvojnásobne), pričom okruh oprávnených osôb riešil výkonný interný predpis. V rozhodnutiach NS a NSS prevažuje názor, že zvýhodnená (dvojnásobná) doba služby sa započítava do starobného dôchodku. Sociálna poisťovňa nijakým spôsobom nevyvrátila rozhodovaciu prax súdov s ustáleným právnym názorom na povinnosť započítať zvýhodnenú dobu služby do doby poistenia, pričom ignoruje závery Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR (napr. sp. zn. III. ÚS 192/06 z 03.11.2006, sp. zn. IV. ÚS 499/2011-25 z 22.11.2011, sp. zn. 3 Cdo/6/2017), z ktorých vyplýva povinnosť vysporiadať so skoršími súdnymi rozhodnutiami vzhľadom na princíp právnej istoty, že odklon musí byť objektívne a rozumne odôvodnený a že ustálená rozhodovacia prax je síce predovšetkým vyjadrená v stanovisku alebo rozhodnutiach publikovaných v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR, ale do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach.

Duplika žalovanej

17. Po doručení repliky žalobcu žalovanej, žalovaná ďalšie vyjadrenie nepodalala.

Posúdenie opodstatnenosti žaloby - podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov súdom

18. Správny súd v Banskej Bystrici, ako vecne a miestne príslušný správny súd (§ 10 a § 13 ods. 3 SSP) preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. č. 630 627 2731 0 zo dňa 27.06.2023, prvostupňové rozhodnutie rovnakého čísla zo dňa 19.04.2023 a konanie, ktoré im predchádzalo, nielen v rozsahu a z dôvodov uvedených v správnej žalobe, ale v celom rozsahu, keďže ide o sociálnu žalobu fyzickej osoby (§ 134 ods. 2 písm. d) SSP, § 202 ods. 2 a § 203 ods. 2 SSP) a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná, pretože je dôvod na zrušenie rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej v zmysle § 191 ods. 1 písm. c) SSP - vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci a § 191 ods. 1 písm. d) SSP - je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, v dôsledku čoho správny súd toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu orgánu žalovanej na ďalšie konanie podľa § 191 ods. 4 SSP.

19. Na prejednanie veci správny súd pojednávanie nenariadil, nakoľko nezistil pre takýto postup žiaden z dôvodov v zmysle § 107 ods. 1 písm. a) až e) SSP. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 25.07.2024 v súlade s § 137 ods. 3 SSP vyvesením jeho skráteného písomného vyhotovenia bez odôvodnenia na úradnej tabuli súdu po dobu 14 dní, keďže na zverejnený termín vyhlásenia rozsudku postupom podľa § 137 ods. 4 SSP dňa 12.04.2024 sa nedostavili účastníci konania, ani žiadna verejnosť.

20. Primárne poukazuje správny súd na to, že uvedenému prvostupňovému rozhodnutiu predchádzal rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 24Sa/17/2020 zo dňa 27.10.2022, v spojení s opravným uznesením sp. zn. 24Sa/17/2020 zo dňa 29.12.2022, ktorým súd rozhodnutie žalovaného generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne č. 630 627 2731 0 zo dňa 08.06.2020 spolu s prvostupňovým rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 630 627 2731 0 zo dňa 12.03.2020 zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. d) SSP a vec vrátil Sociálnej poisťovni, ústredie na ďalšie konanie. Rozhodujúcim dôvodom na ich zrušenie bola skutočnosť, že Sociálna poisťovňa nerozhodla v intenciách predchádzajúceho zrušujúceho rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 28Sa/16/2019 zo dňa 07.01.2020 a opakovane zostal nedostatočne odôvodnený záver o nemožnosti zvýhodnene započítať na nárok na starobný dôchodok dobu služby výkonného letca od 01.04.1993 do 31.12.1994, a to nezrozumiteľným spôsobom, keď podľa súdu nebolo možné ustáliť a vyložiť pojem „reálne získané doby poistenia“ a pojem „nepresahujúce reálne získanú dobu služobného pomeru“. Uložil orgánu verejnej správy odôvodniť rozhodnutie tak, aby z neho bolo zrejmé, či žalobca splnil podmienku najmenej 20 rokov zamestnania v I. kategórii funkcií, či je možné zvýhodnene započítať dobu služobného pomeru od 01.04.1993 do 31.12.1994 a ak nie, tak z akého dôvodu.

21. Predmetom tohto súdneho prieskumu je posúdenie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne, ktorý potvrdil následne vydané ďalšie prvostupňové rozhodnutie zo dňa 19.04.2023, ktorým nebolo vyhovené žiadosti žalobcu o priznanie starobného dôchodku od 27.06.2018, t. j. k 55. roku veku (teda mu nebolo priznané zvýhodnenie v podobe skoršieho odchodu do dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb.), pretože žalobca nespĺnil podmienku 20 rokov služby v I. kategórii funkcií, keď podľa Sociálnej poisťovne žalobca v I. kategórii funkcií vykonával službu len 18 rokov a 126 dní, a teda nespĺnil podmienku v zmysle § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., avšak podľa žalobcu, mu mala byť započítaná dvojnásobne doba výkonného letca od 01.04.1993 do 31.12.1994 a v takom prípade by podmienku 20 rokov služby v I. kategórii funkcií spĺňal. Podľa žalovanej jedenaplnásobné, prípadne dvojnásobné zhodnotenie doby zamestnania výkonného letca ustanovenie § 41 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. umožňuje len na nárok na dôchodok za výsluhu rokov, takéto hodnotenie doby zamestnania výkonného letca pri posúdení nároku na starobný dôchodok žiadny právny predpis neumožňuje. Zároveň žalobcovi nevznikol nárok na starobný dôchodok ani podľa § 174 cit. zákona, keďže nespĺnil podmienku stanovenú v § 174 ods. 2, a to, že služba I. kategórie funkcií trvala až do 31.12.1999.

22. Podľa § 2 ods. 2 SSP; každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

23. Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.; poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

24. Podľa § 293fw, prvá časť vety pred bodkočiarkou, zákona č. 461/2003 Z. z.; dôchodkový vek poistenca narodeného pred rokom 1967 sa určí podľa prílohy č. 3a, ak tento zákon v § 274 neustanovuje inak.

25. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.; nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

26. Podľa § 255 ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z. z.; za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

27. Podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb; občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

28. Podľa § 14 ods. 2 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb; do I. pracovnej kategórie sú zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu.

29. Podľa § 14 ods. 4) zákona č. 100/1988 Zb; ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 1. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

30. Podľa § 41 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb; doba zamestnania výkonného letca sa započítava do doby zamestnania potrebnej pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov podľa počtu nalietanych hodín v tomto zamestnaní ustanoveného vykonávacím predpisom jedenaplnásobne alebo dvojnásobne.

31. Podľa § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb; ministri obrany, vnútra a spravodlivosti Slovenskej republiky môžu vo svojej pôsobnosti stanoviť, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa zaradenie vykonáva. Pritom môžu stanoviť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania.

32. Rozkazom ministra národnej obrany ČSSR č. 17/1988 zo dňa 23.09.1988 bola vydaná smernica pre zvýhodnený zápočet služobnej doby (príloha 2 k rozkazu). Podľa písm. A, bod 1 smernice pre nárok a výšku dôchodku sa započítava vojakom z povolania dvojnásobne (§ 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.) doba služby strávená v mieri vo výkonnej leteckej službe.

33. Z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalobca žiadosťou zo dňa 27.06.2018 požiadal Sociálnu poisťovňu o starobný dôchodok, ktorý žiadal priznať od dovŕšenia 55 rokov veku. Z potvrdenia o dĺžke zamestnania vojenskej činnnej služby vyplýva, že žalobca bol prepustený zo služobného pomeru 31.12.1998 s dôvodom prepustenia po splnení podmienok nároku na výsluhový dôchodok. Súčasťou administratívneho spisu je potvrdenie Vojenského útvaru č. 5854 Košice o dĺžke zamestnania a vojenskej činnnej služby, doručené Sociálnej poisťovni dňa 27.06.2018, podľa ktorého žalobca vykonal základnú vojenskú službu od 01.09.1980 do 10.07.1982 (1 rok, 10 mesiacov a 10 dní), službu vojaka z povolania (profesionálnu službu) vykonal od 11.07.1982 do 31.12.1998 (16 rokov, 5 mesiacov a 20 dní) a zvýhodnený zápočet mal 1 rok a 9 mesiacov, teda spolu 20 rokov a 1 mesiac v I. pracovnej kategórii. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia vydal oznámenie údajov na účely konania o dôchodkovej dávke žalobcu zo dňa 06.03.2019, z ktorého vyplýva, že žalobcovi bol priznaný výsluhový dôchodok od 01.01.1999 a na nárok na dávku výsluhového dôchodku bola zhodnotená doba služobného pomeru od 01.09.1980 do 31.12.1998 a od 01.04.1993 do 31.12.1994 ako zvýhodnený zápočet. Na určenie sumy priznanej dávky bola zhodnotená doba služobného pomeru v rozsahu 20 rokov, a to v celom časovom období v I. kategórii funkcií.

34. Žalobca namietal právne posúdenie nesplnenia podmienok na priznanie starobného dôchodku podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb., zastávajúc názor, že do služby I. kategórie funkcií je potrebné započítať zvýhodnenú dobu výkonného letca od 01.04.1993 do 31.12.1994, keď podľa predchádzajúcich právnych predpisov bola zvýhodnená doba služby používa jednak pre účely dôchodku za výsluhu rokov v zmysle § 41 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., jednak pre účely starobného dôchodku v zmysle § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb.

35. Žalovaná sa s požiadavkou žalobcu zápočtu dvojnásobku doby I. kategórie funkcií za obdobie od 01.04.1993 do 31.12.1994, v preskúvanom rozhodnutí zaoberala na strane 5, keď konštatovala, že jedenaplnásobné, prípadne dvojnásobné hodnotenie doby zamestnania výkonného letca § 41 ods. 2 zákon č. 100/1988 Z. z. umožňuje len na nárok na dôchodok za výsluhu rokov, takéto hodnotenie doby zamestnania výkonného letca pri posúdení nároku na starobný dôchodok žiadny právny predpis neumožňuje. Žalovaná sa ale dostatočne nevysporiadala s právnou úpravou v zmysle § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. a súvisiacim rozkazom ministra obrany č. 17/1988 zo dňa 23.09.1988 vydanom na vykonanie ustanovenia § 130 zákona č. 100/1988 Zb. Správny súd zastáva názor, že žalovaná dospela k nesprávnemu záveru, že dvojnásobné započítanie doby služby I. kategórie funkcií je relevantné len na výsluhový dôchodok. V zmysle § 130 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. takto navýšená doba služby sa započítava do doby zamestnania. Potom je potrebné do doby zamestnania vykonávaného v I. kategórii funkcií započítať túto dobu výkonného letca dvojnásobne (nie len jedenkrát), čo má vplyv na splnenie jednej z podmienok pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., pretože žalobca získal viac ako 20 rokov doby služby I. kategórie funkcií, ktoré sa v zmysle § 14 ods. 4 tohto zákona považuje za zamestnanie § 14 ods. 2 písm. b) až h). V tejto časti tvrdené nesprávne právne posúdenie veci, správny súd vyhodnotil ako dôvodné.

36. Správny súd opiera vyššie uvedený záver o ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR aj Najvyššieho správneho súdu SR (napr. sp. zn. 9So 30/2018 zo dňa 26.02.2020, sp. zn. 7Ssk/29/2021 zo dňa 31.01.2023, sp. zn. 7Ssk/62/2021 zo dňa 27.02.2023).

37. Pre vznik nároku sa starobný dôchodok sa v zmysle § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. vyžaduje, aby bol občan zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, a aby bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h). Keďže žalovaná doposiaľ vyššie uvedenú podmienku, teda podmienku aby bol žalobca zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) nepovažovala za splnenú, z preskúvaného rozhodnutia nie je zrejmé, či žalobca k dátumu 27.06.2018 (55 rokov veku) splnil aj ďalšiu kumulatívnu podmienku, a to, že bol k tomuto dátumu zamestnaný najmenej 25 rokov. V tomto ohľade bude potrebné zo strany žalovanej vyhodnotiť splnenie tejto ďalšej podmienky pre nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., keďže všetky tieto podmienky musia byť splnené súčasne. V tejto časti je rozhodnutie žalovanej nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

38. Žalovaná nepostupovala v súlade so zákonom o sociálnom poistení, ak zostala nezodpovedaná aj právne relevantná otázka legitímnych očakávaní žalobcu, teda posúdenie žalobcom uplatnenej žiadosti o priznanie starobného dôchodku rovnako ako u iných žiadateľov/poistencov za rovnakej/porovnateľnej skutkovej a právnej situácie, vo vzťahu ku ktorej žalobca poukázal na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, aj NSS SR a predstavujú ustálenú súdnu prax, a s ktorou sa mala žalovaná v súlade s § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v odôvodnení svojich rozhodnutí vysporiadať. Nestačí iba poukázať na to, že sa nejedná o zovšeobecnený právny názor, keďže nebol doposiaľ publikovaný v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR, resp. NSS SR, ak ide o súdne rozhodnutia súdov vyššej authority, ktoré vyslovujú opakovane na rovnakú posudzovanú otázku rovnaký právny názor. V tejto súvislosti správne poukázal v replike žalobca na viaceré rozhodnutia, z ktorých vyplýva v zásade povinnosť rozhodujúceho orgánu vysporiadať sa s ustáleným právnym názorom, teda argumentačne sa vyrovnáť so skoršími súdnymi rozhodnutiami, odklon od v nich vysloveného právneho názoru musí byť objektívne a rozumne odôvodnený, inak nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle článku 1 Ústavy SR.

39. Správny súd poukazuje na čl. 2 ods. 2 základných princípov uvedených v zákone č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, na subsidiárne primerané použitie ktorého odkazuje § 5 ods. 1 SSP, ktoré princípy správny súd dodržiava v rámci realizovaného súdneho prieskumu. Podľa čl. 2 ods. 2 CSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s

ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

40. Úlohou žalovanej v ďalšom konaní bude v intenciách uvedeného právneho názoru správneho súdu i ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR a Najvyššieho správneho súdu SR znovu posúdiť nárok žalobcu na priznanie starobného dôchodku a rozhodnúť o jeho žiadosti, svoje rozhodnutie riadne odôvodniť a riadne sa vysporiadať so všetkými námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní a svoju správnu úvahu, ktorou bude vedený pri vyhodnocovaní zisteného skutkového stavu riadne odôvodniť s poukazom na aplikované ustanovenia príslušných právnych predpisov s tým, že v zmysle § 191 ods. 6 SSP je orgán verejnej správy v ďalšom konaní právnym názorom správneho súdu viazaný.

41. Správny súd poznamenáva, že nezrušil rozhodnutie správneho orgánu I. stupňa, nakoľko bude na generálnom riaditeľovi žalovanej, aby po posúdení odvolania v kontexte právneho názoru tohto súdu, buď on sám zrušil predmetné rozhodnutie a vec vrátil prvostupňovému orgánu alebo sám vo veci rozhodol.

42. O trovách konania právny súd rozhodol podľa ustanovenia § 167 ods. 1 SSP, v zmysle ktorého úspešnému žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania. V súlade s ustanovením § 175 ods. 2 SSP o výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (tohto rozsudku) samostatným uznesením.

Poučenie:

Doručený rozsudok je právoplatný (§ 145 ods. 1 SSP).

Proti tomuto rozsudku je prípustná kasačná sťažnosť (§ 438 ods. 1 SSP, § 439 ods. 1 SSP a § 439 ods. 3 SSP a contr.).

O kasačnej sťažnosti rozhoduje kasačný súd – Najvyšší správny súd SR (§ 438 ods. 2 SSP). Kasačnú sťažnosť je potrebné podať na Správnom súde v Banskej Bystrici (§ 444 ods. 1 SSP) v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia oprávnenému subjektu (§ 443 ods. 1 SSP). Kasačná sťažnosť podaná v listinnej podobe musí byť podaná v potrebnom počte vyhotovení (§ 56 ods. 3 SSP).

Podľa § 445 ods. 1, 2 SSP, (1) v kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť

- a) označenie napadnutého rozhodnutia,
- b) údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené,
- c) opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 sa podáva (ďalej len "sťažnostné body"),
- d) návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh).

(2) Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ nemusí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom (§ 449 ods. 2 písm. b) SSP).